

Příprava na vyučování Zeměpisu s cíli v oblastech EV, OSV, VMEGS a čtenářství

<p>Název učební jednotky (téma)</p>	<p style="text-align: center;">Mysli globálně, jednej lokálně</p>
<p>Stručná anotace učební jednotky</p>	<p>Žáci v rámci této učební jednotky získají konkrétní podněty k tomu, jak naplňovat heslo: Mysli globálně, jednej lokálně.</p> <p>Žáci pracují s textem i s úryvkem filmu a využívají metody aktivního učení: V-CH-D, trojitý zápisník, debatu s autorem, brainstorming a myšlenková mapa.</p> <p>Jednotka využívá model E-U-R.</p>
<p>Nutné předpoklady</p> <p>(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zvládnutí metod V-CH-D, trojitý zápisník, debata s autorem, brainstorming a myšlenková • Základní představy o pojmech globalizace, ekosťopa, obnovitelné a neobnovitelné zdroje, cyklus výroby, lidská práva
<p>Časový rozsah učební jednotky</p>	<p style="text-align: center;">90 minut</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Věk žáků (ročník)	9. ročník						
Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano			Ano		Ano	Ano
Vyučovací obor(y)	Zeměpis (Globální výchova) <i>Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (RVP):</i> <ul style="list-style-type: none"> Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí. 						
Dlouhodobé cíle (Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)	<ul style="list-style-type: none"> Žák rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností. Žák vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů. Žák rozumí různým typům textů a záznamů, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji. Žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí. Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje. Žák přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska 						

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví.
<p>Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit</p>	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák formuluje a odůvodní vlastní stanovisko na řešení daného problému/konfliktu. Žák zhodnotí, zda je v případě daného problému/konfliktu třeba něco dělat, zda se má do jeho řešení zapojit a jak. Žák vyhledá informace o aktivitách občanských iniciativ a porovná/vyhodnotí jejich přínos pro zlepšení stavu životního prostředí. Žák vybere z běžných každodenních činností ty, při kterých může svým chováním snížit jejich dopad na životní prostředí; navrhne konkrétní opatření, které by k tomuto snížení vedlo. Žák posoudí vliv vlastního chování na životní prostředí; analyzuje výsledky a navrhuje možnosti, jak vliv na životní prostředí snížit. <p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák rozeznává ve svém životě projevy a užitečnost vůle. Žák překonává sklony a návyky, které mu komplikují život. <p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák vymezuje svoji roli ve společnosti a pojmenovává své možnosti něco změnit; ve svém chování a jednání prokazuje zodpovědnost za sebe a svět, ve kterém žije. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák čte aktivně, přemýšlí při tom, kombinuje různé postupy vedoucí k co nejlepšímu porozumění. Žák čte s jasným cílem a neustále sleduje a posuzuje, zda text daným cílům vyhovuje. Žák v textech hledá ta místa, která s největší pravděpodobností

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>naplní účel, s nímž se do četby pouštějí.</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák si buduje význam textu, ten neustále podrobuje kontrole a upřesňuje ho, klade si otázky v průběhu četby.
<p>Cíle učební jednotky</p>	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák rozeznává rozdíly mezi veselou skromností a zlou bídou. Žák formuluje základní pravidla pro šetrnější přístup k prostředí. Žák uvede konkrétní návrhy na opatření, kterými může snížit dopad svého chování na životní prostředí. Žák jmenuje významné organizace, které aktivně pomáhají řešit problémy životního prostředí a mezilidských vztahů v různých regionech světa a ví, jak může tyto organizace podpořit. <p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák začne „hrát hru sám se sebou“, ve které hledá cesty a možnosti, jak se chovat šetrněji k životnímu prostředí a prakticky naplňovat heslo „Mysli globálně, jednej lokálně“. <p>VMEGS</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák shrnuje své možnosti jak uplatnit v praxi slogan „Mysli globálně, jednej lokálně“ a formuluje konkrétní způsoby, jak již jedná nebo je ochoten jednat. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> Žák písemně zachytí svou reakci na text, tedy identifikuje přesně místo, které v něm reakci vyvolalo (= výpisek) a svou reakci písemně formuluje. Žák sdílí své myšlenky a komentáře k textu se spolužákem nebo veřejně. Žák formuluje shrnutí vlastními slovy a využívá ho pro učení ostatních. Žák vyvozuje na základě porozumění textu obecnější závěry. Žák se vžívá do autora textu a přemýšlí o jeho záměrech.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci zpracují všechny fáze formuláře V-CH-D, tedy včetně posledního reflexního, ve kterém shrnou, co se dozvěděli nového. • Žáci zpracují osobní dopis sami sobě, ve kterém shrnou své možnosti „myslet globálně a jednat lokálně“ i popíší, které kroky sami již nyní činí nebo jsou ochotni začít konat. Dopis odevzdají učiteli, který jim ho po určité době (např. po roce) odešle poštou zpět.
<p>Popis učební jednotky</p>	<p>1. Evokace</p> <p>Učitel: „Jméno dnešní výukové jednotky je – Mysli globálně, jednej lokálně.“</p> <p>Toto heslo Římského klubu se do podvědomí veřejnosti dostalo po celosvětovém summitu o životním prostředí, který se konal v roce 1992 v Rio de Janeiru.</p> <p><i>Co se vám při tomto hesle vybaví a co byste o něm chtěli vědět?</i></p> <p>Zpracujte své názory a otázky do prvních dvou sloupců tabulky V-CH-D (Příloha A).</p> <p>2. Práce s textem</p> <p>V této fázi hodiny budeme hledat osobní inspiraci k naplnění hesla v titulu učební jednotky.</p> <p>Práce s textem M. Nevrlého – Karpatské hry – Hra na skromnost (Příloha B). Každý žák obdrží svůj text a bude s ním pracovat metodou „Trojitý zápisník“. Zároveň se snaží v textu vyhledat nějaké obecné poučení. Žáci pracují s jednotlivými odstavci – jelikož je text poměrně dlouhý, doporučuji pro práci v hodině využít první čtyři odstavce (A – D) a odstavec poslední (M).</p> <p>Každý žák si samostatně přečte odstavce a do tabulky (Příloha C) si do prvního sloupce opíše větu či myšlenku, která ho něčím zaujala, která ho provokuje, ke které si dovede klást otázky. Do druhého sloupce svůj výběr okomentuje. Následně pracují žáci ve dvojici (případně trojici), navzájem sdílejí své výpisky a komentáře a každý do 3. sloupce svému partneru ve dvojici zapíše svůj názor. Každý žák pak může do 4. sloupce reagovat na kolegův komentář. Dobrovolníci mohou své postřehy prezentovat veřejně.</p> <p>Pokud nemají žáci zkušenosti s metodou Trojitý zápisník, je vhodné jim postup modelovat na prvním odstavci. Učitel odstavec přečte</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a nahlas přemýšlí, která myšlenka ho zaujala, svůj výběr následně okomentuje.

Následuje diskuse, ze které by mělo vyplynout alespoň jedno obecné pravidlo vedoucí k naplňování hesla „Mysli globálně, jednej lokálně“. Může znít např. takto: Hraj sám se sebou hru na veselou skromnost (a zkus tak porazit svoji lenost, pohodlnost a problémy s vůlí). Pod tímto heslem se ukrývá řada výzev na změnu konzumního stylu života (šetrné a uvážlivé nakupování, šetrný vztah k věcem, dávání přednosti jiným hodnotám než je stále rostoucí a obnovovaný majetek, ...).

3. Filmová ukázka

Učitel pustí žákům kanadský film „Muž, který sázel stromy“, jenž byl natočen podle novely Jeana Giona (Videoukázka 1).

Žáci ve filmu hledají momenty, které potvrzují dříve odvozené pravidlo o veselé skromnosti a zároveň se snaží odvodit další důležité pravidlo k naplnění klíčového hesla lekce. Žáci pracují metodou „Debaty s autorem“. Učitel průběh filmu v určitých momentech přerušuje, položí žákům obecné otázky, které mají žáky podnítit k přemýšlení nad textem a k diskusi.

Vhodné typy otázek:

- Pomáhá mi autor při přemýšlení nad mým problémem?
- Co mi autor vlastně sděluje?
- Proč mi to sděluje? Čeho chce autor dosáhnout?
- Co od nás autor očekává?

Když žáci nabízejí různé možné odpovědi na tyto otázky, je důležité, aby vždy říkali, z čeho tak usuzují, a aby se co nejčastěji obraceli k obsahu filmu a jím zdůvodňovali své odpovědi.

Celý film trvá 30 minut, z časových důvodů (pokud lekce trvá 2 vyučovací hodiny), je lepší použít pouze část filmu (např. od 0:00 do 16:36), aby zbylo dostatek času na další fáze hodiny.

Z diskuse by měly vyplynout minimálně tyto závěry:

- Veselá skromnost (uplatňovaná hlavním hrdinou filmu) je rozdílná strategie od zlé bídy a beznaděje, kterou ve filmu symbolizují uhlíři, vyrábějící na milířích dřevěné uhlí) – na rozdíl od ní je to pozitivní a sebeobohacující strategie.
- Silnou myšlenkou je to, že i jedinec má sílu měnit věci, obzvláště pokud je aktivní a ochotný něco dělat nejen pro

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>sebe, ale i pro ostatní.</p> <p>4. Metoda brainstormingu</p> <p>Shromáždění dalších strategií, jak naplňovat heslo „Mysli globálně, jednej lokálně – tedy aby měly globální vliv a bylo je možno lokálně uplatnit. Žáci formulují své nápady, učitel je strukturuje a zapisuje do myšlenkové mapy. Dobrým pomocníkem pro směřování myšlenek, je předpřipravenost myšlenkové mapy, např. podle vzoru (Příloha D).</p> <p>Učitel v této fázi může dát žákům různé typy informačních letáků a dalších inspiračních materiálů (pokud je má k dispozici) – např. od organizací Člověk v tísni, Amnesty International, Společnost pro fair trade a rozvojové vzdělávání, Hnutí Duha, Děti Země, Ekokom, ...</p> <p>V případě, že chce učitel žákům pomoci návodnými otázkami, může využít základní souhrn nápadů pro konkrétní aktivity (Příloha E). Tato příloha též obsahuje důležité webové kontakty se zdroji informací na realizaci konkrétních kroků k naplnění hesla „Mysli globálně, jednej lokálně.“ Po skončení práce může učitel tuto přílohu žákům rozdat.</p> <p>5. Reflexe</p> <p>Žáci se vrátí k tabulce V-CH-D (Příloha A) a doplní si do něj poslední sloupec.</p> <p>Žáci napíší sami sobě dopis, ve kterém okomentují své možnosti naplnit heslo z hodiny a popíší, jaké kroky jsou ochotni k naplnění hesla uskutečnit. Dopis odevzdají učiteli a ten jim ho může po určité době poslat poštou. V případě nedostatku času je možno tuto část reflexe zadat za domácí úkol, žáci mohou napsat dopis na počítači a poslat ho učiteli e-mailem.</p> <p>Možnou reflexí s dlouhodobou expozicí je vyplňování tzv. Zeleného života (Příloha F) formulář s každodenním hodnocením svého vlivu na životní prostředí – formulář umožňuje měsíc hodnotit své chování, slouží i jako jednoduchý deník a reflexní nástroj.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Formulář V-CH-D</p> <p>Příloha B – Hra na veselou skromnost</p> <p>Příloha C – Trojný zápisník</p> <p>Příloha D – Vzor myšlenkové mapy</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>Příloha E – Souhrn nápadů Příloha F – Zelený život Videoukázka 1 – Muž, který sázel stromy</p> <p>http://cestou.host.sk/13hra.htm http://www.youtube.com/watch?v=W2oOaA2aqZQ</p> <p>Pomůcky: listy papíru, psací náčiní, tabule, křída, počítač, diaprojektor.</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Jan Vrtiška ZŠ Vrané nad Vltavou U Školy 208, 252 46 Vrané nad Vltavou</p>
<p>Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)</p>	
<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>Žáky velmi zaujal předložený text i film a většina z nich úspěšně zvládala metodu Trojitý zápisník. Žáci dovedli dobře formulovat závěry, které pro ně vyplývají z filmu.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>Lekci byl věnován blok dvou vyučovacích hodin, což znamenalo, že jsem musel vybrat pouze část textu a část filmu, abychom stihli všechny fáze hodiny. Trochu zmatek nastal při brainstormingu a při ventilaci námětů pro myšlenkovou mapu. Osobní dopis jsem v hodině pouze zadal, žáci ho dostali za domácí úkol.</p>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co bych přišť udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).

Pro zjednodušení práce při brainstormingu a tvorbě myšlenkové mapy jsem dodatečně připravil vzorovou šablonu (Příloha D) aby se mohli žáci cíleně soustředit na formulaci konkrétních námětů. Také jsem shromáždil základní nápady pro inspiraci (Příloha E) – ty slouží učitelům jako opora, kterou může využít v případě, že chce pomoci žákům návodnými otázkami.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Formulář V-CH-D

VÍM	CHCI SE DOZVĚDĚT	DOZVĚDĚL JSEM SE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Hra na veselou skromnost

- A) Míval jsem v mládí radost z téhle hry, mistrně jsem ji hrával. A cítím radost i dnes, kdy ji pro tebe píšu, můj dosud peněz a věcí chtivý bratříčku. Vzpomínám na svou dávnou skromnost a těším se, že snad i tobě – ale kdo ví? – jí způsobím radost. Nejkrásnější je působit radost, dopisem, úsměvem, podáním ruky, milováním, slovem, hrou na veselou skromnost.
- B) Chtěl jsem kdysi obstát ve vesmíru bez věcí, peněz, takřka bez jídla. Nejvyšší, nesplnitelná hra, musel jsem se jí nakonec vzdát. Ale bojoval jsem o každou maličkost, snažil jsem se žít s co nejméně věcmi, penězi, jídlem. Pro cesty je to nutná hra! Zdánlivě přízemní, ale krásná. Nehrál jsem ze šetrnosti ani z lakoty, chtěl jsem se jen zbavit hmoty a také mně bylo líto přírody. Kdyby všichni žili jako já (domníval jsem se), vydržela by zeměkoule, její lesy, vody, hlubiny i povětří ještě o několik tisíciletí déle, než vydrží takhle. Lidé by méně potřebovali, méně vyráběli. Země by zůstala čistá, západy slunce by byly průzračnější, lidé lepší. Ale nenacházel jsem příliš následovatelů, i když jsem nežádal nic mimořádného. Nepřišel jsem zrušit novovek a nikoho nenutil žít v bídě, chtěl jsem pouze veselou skromnost.
- C) Byl jsem pro tu hru dobře vybaven. Za války jako chlapec jsem viděl nouzi. Zdaleka jsem nehynul hladu, ale naučil jsem se nežít v opičím nadbytku. Po válce jsem dostával od rodičů směšné kapesné. Kamarádi měli víc, dalo námahu nezatrpnout, ale podařilo se to, nezačal jsem hru na trpkou skromnost. Na cestách jsem chtěl daleko a vysoko dojít a k tomu byla skromnost nezbytná: s těžkým batohem daleko nedojdeš. Nosil jsem v něm nejraději nejen lehké, ale i jednoduché věci, protože jsem chtěl být co nejméně závislý na lidech, jejich důvtipu a výrobcích. Dělal jsem jen věci, které měly chránit zeměkouli před zkázou, která na ni stejně čeká, a přitom jsem posiloval svoje sebevědomí přežít jen s tím, co umím. Zkus to také a neutrpíš škodu, bratříčku.
- D) Antický filosof napsal ve svých myšlenkách o štěstí a mravnosti již před tisíciletími, že nejpříjemněji užívají přepychu ti, kdo ho nejméně potřebují. Ve stán budeš s radostí vzpomínat na doby, kdys takřka nic nepotřeboval. K radosti, ke štěstí, k milování nepotřebuješ vůbec nic. Obnaženou duši, nahé tělo. Vzpomínám na nejkrásnější dobu svého manželství, na začátek. Na podlaze ležel jen slamník, sláma zašitá v hrubém plátně. Pod děravou dekou dva horké dechy. Nic víc v místnosti nebylo. Z tak krásného začátku, úplné chudoby, z čiré soběstačnosti dvou dechů lze dlouho žít. Nauč se skromnosti, můj po majetku bažící bratříčku! Musí ti přestat záležet na věcech, šatech, penězích, jídlech, ani nevíš, co všechno tím získáš!

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- E) Většina lidí touží po věcech, na jejich získání zmaří takřka všechny prostředky. Chtějí mít stále nové a lesklé hračky, touží se nazobát barevných titěrností. Jako opičky. Stále zobají nové a jako z neumdlévajících řití z nich do smetišť vypadávají jen málo opotřebované a dosud užitečné věci. Smetiště – naleziště krásných věcí. Blažení lidé, kteří se tam nestydí chodit a z lítosti nad zeměkoulí a z úcty k lidské práci sbírají pohozené věci a vracejí jim život. Oddalují konec světa! Odhazování nepatrně opotřebovaných věcí a nadbytečných jídel dosáhlo v našich zemích tak vysokého stupně, že se podobá přírodnímu jevu a není nutno se stydět ho využít. Zahoubařit si na smetištích, zarybařit v popelnicích. Jako lovci odcházeli ulovit kdysi zvěř, může potřebný člověk u nás odejít tam, kde nalezne nebo kde mu dají všechno, co potřebuje k životu. Nádobí, jídlo, lyže, nábytek, tužku, šaty, bicykl, sešit, ruksak, deku, provaz, knihu, sekeru, boty, kamna, lžiči, všechno. Ne z lásky, ale z vděčnosti za to, že je zbaví přítěže, kterou ihned nahrazují novou. Lze žít takřka zadarmo, většina z nás žije v čarovném lese, hříšném nadbytku. Odhazování starých, dosud užitečných věcí připomíná vraždy. S čím jsi zestaral, co ti bylo věrné a sloužilo ti, cos měl rád, to si pěkně po eskymácku ponech až do smrti, bratříčku! Nůž, hrnec, dům, manželku, loď, všechno. Marnění věcí je hříšné. Mělo by být trestné a jednou také bude. Co může být krásnějšího, než do úplného roztrhání nosit starý batoh? Žluklý, tibetsky vyhlížející vak, o kterém víš, že s tebou prošel krásné kraje, nosil tvoje věci a pomáhal ti žít, prožil s tebou dobré i zlé? Jak ho můžeš odhodit a koupit nový?
- F) Pohoršujeme se nad ještě bohatšími zeměmi, kde se zbytky jídla vyhazují zároveň i talíře a příbory, kde za městy mají nedohledná smetiště. Eskymák, který nevyhodí ani vypálenou sirku či ohnutý hřebík, by zase ustrnul nad námi. Vyhazujeme třeba nádherné plechovky od konzerv, umné a užitečné, plné cínu, ušlechtilého prvku, který se po výbuchu vesmíru miliardy let tvořil a hutněl z božského vodíku přes helium až na zemský kov, který již nikdy v budoucnu znovu nevznikne. A my? Bez ohlednutí odhodíme věc, na které pracoval vesmír, čas a lidský důmysl. Věc, která může ohřát jídlo, spravit loď nebo lyže, načerpat vodu a tak zachránit život, uchovat teplo nebo světlo, desítky dobrých věcí. Nelze přirozeně skladovat celý život tisíce prázdných plechovek, ale lze žít bez konzerv. Vězeň by se zhrozil, kdyby viděl, jak vyhazuješ čistý list papíru. Na pouhý útržek by napsal zprávu, která by ho vysvobodila, báseň, která by ho učinila nesmrtelným. Nelze opatrovat celý život papíry, ale lze jich vyrábět méně. Byly by vzácnější, lidé by si jich víc vážili.
- G) Stačí málo, zejména na cestách, můj zbytečnostmi obtěžkaný bratříčku! Ukaž mi, bez čeho se obejdeš, a řeknu ti, vezmu-li tě s sebou. Už se nosit stále méně. Pak budeš lehoučký. Kdysi jsem nosil batoh, který jsem stěží uzvedl. Dusal jsem těžce, pomalu, neradostně. Nesl jsem pilu, sekeru, vařič, petrolej, baterku, lékárnu, náhradní boty, mnoho jídla, snad abych nezahynul hlady. Dnes lehce létám nad karpatskými horami, nic nepostrádám. Větve lámu rukou, na ohni uvařím rychleji, za tmy uléhám po paměti, boty suším pod hlavou, hlady jsem dosud nezahynul. A lékárna? Česnek na všechny nemoci, na odřeniny vlastní moč.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- H) Ale píšu asi nadarmo, posun hodnot pozoruji i sám na sobě. V dětství jsem se vysmíval svojí babičce, která odmítala vyhodit staré noviny. Dnes se moje děti vysmívají mně, že se hrozím toho, že by neváhaly vyhodit přečtenou knihu. Babičce stačilo k nebeskému pocitu soběstačnosti a hrdosti, že si uměla vypěstovat obilí a napéci chleba. Nejčistší pokoj v duši. Dnes je to těžší, z nákupu chleba za snadno vydělané peníze se hrdost nerodí.
- I) Většina lidí touží po nových šatech, vrkají rozkoší, obalí-li tělo novými látkami. Dívkám tu marnost ponech, vědouce bratříčku, jsou k zahalování a obnažování předurčeny, ty ale miluj staré šaty! Obáváš se, že ti takový oděv uškodí právě před dívkami, že bez nových a slušivých šatiček, knoflíčků a jalových límečků jsi vyřízen a nemáš u nich naději na lásku? Podceňoval bys je, alespoň ty, které stojí za milování. Z muže musí vanout duch a síla myšlenek, a pak si může třeba šlapat po roztrhaných kalhotách, a přesto ho hluboké lesní duše s temně lesklýma očima a divokou vůní budou obdivovat. Život by za něho položily, budou toužit vedle něho usínat. Není jich možná mnoho, jedna ze sta, ale stojí za to kvůli nim žít, ostatní jsou jen prach a popel. Neobávej se starých kalhot. Co je staré, není ještě směšné. Nedbej na lidi, neřid se jejich vkusem, ať se oni řídí tvým. Plážoví hejsci, ze kterých nezají duch, ale knoflíčky, ti budou ještě závidět a mamě tě napodobovat. Nikdy si ale neohrnou nohavice nad kotníky tak samozřejmě, nádherně a lhostejně jako ty.
- J) Většina lidí touží také po penězích, jsou ochotni kvůli nim utrpět škodu na duši. Ale i peněz stačí málo. Máš-li jich dvojnásob, neprožiješ dvojnásob krásné dny na horách a v lesích. Použiješ-li je na dopravu, budeš jen někde rychleji, to je všechno. Letadlo je nejrychlejší a nejdražší, nic cestou neuvidíš. Vlakem cestuješ levněji a pomaleji. Je to lepší. Pěšky jdeš téměř zadarmo, jen za úhradu tělesných sil. Mnoho tak uvidíš a prožiješ. Drž se chůze, bratříčku! Nejkrásnější je už ani nejit, jen sedět nebo ležet, hledět dolů z hor, všechno vidět. Dýcháš lahodný vzduch, mračna plují, peníze k tomu nepotřebuješ. Tehdy budeš jako onen dávno zemřelý muž, zprvu nejbohatší král staré Indie, později nahý světec: "Osvobozen od pout zisku, marných nadějí a strachu z pádu nebyl již pánem země, ale sebe sama. Nemaje nic, vlastnil všechno."
- K) Konečně většina lidí touží po jídle, osvědčují v něm jen malou skromnost. Musí-li se již uskromnit, pak to není veselá skromnost. Jsou mlsní a líní. Plné láhve do hor donesou, ale prázdné zpět již ne. Pohodí je v lese jako opice banán. Jídlu je věnována samostatná hra, proto jen krátce – mlsnost je odporná, neúcta k jídlu odpornější. Starý chléb je nutno dojídat. Nejde o několik haléřů, ale o zásadu, o úctu k tomu, co nás udržuje živé pod sluncem. Většina bratří ve světě má takový nedostatek, že mnozí hynou hladu. Viděl jsem v jednom časopise barevný celostránkový snímek (škoda papíru, barev i práce pro něj): unylý mladík na něm zamačkával nedokouřenou cigaretu o vejce na slanině. Nedopalek vězel v talíři nádherné slaniny, v barevném vejci. Byla to bezpochyby mladíkova večeře, zaplatil ji svými penězi, mohl s ní naložit, jak chtěl, prostě ji jen nenechal projít útroby, ale přesto se mně udělalo při pohledu na snímek téměř nevolno. Nedovedu vysvětlit proč, ale bylo to odporné. Téměř nic na světě mně nevdává, ale tak hluboká neúcta ano. Kdybych měl královskou moc, zavřel bych unylého mladíka na tři roky do káznice o vodě a chlebu. Nevím proč, ale neslevil bych mu ani den.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- L) Daleko je onen mladík od starce v balkánských horách, kterého jsem kdysi navštívil. Připravoval si zásoby na zimu. V chladné síni stálo šest sudů. Stařec zvedal víka: kyselé zelí, povidla, ovčí tvaroh, sádlo, med, slanečky. V rohu stály tři pytle. Mouka. Hrách. Sůl. Na stěně visel pletenec česneku a jakési byliny, na zemi hromada kukuřičných klasů. Pak již tam nebylo nic. Stařec vypadal zdravě, šťastně se usmíval, zdálo se, že má všechno, co potřebuje na pět měsíců tmy a chladu.
- M) I ty buď skromný a veselý, bratříčku! Nepouli oči na nové věci a drž se starých. Jdi a jez, co ti dají, nic si neoškliv. Naučíš se tak přežít těžké cesty. Snad bys obstál i ve válce, nepropadl beznaději v nouzi, neoběsil by ses ve vězení. Buď k sobě tvrdší! Budeš-li chtít, najdeš sta způsobů, jak se naučit skromnosti. Někdy je to nepříjemné, téměř to bolí, ale jde to vždycky. A kdyby sis směl někdy vybrat mezi nadbytkem peněz, bohatstvím, které kazí, a mezi malou chudobou, zvol si chudobu! Ne nouzi a bídu, ty jsou špatné, ale ptačí chudobu, která prospívá a pomáhá k veselosti a bezstarostnosti.

(Zdroj: <http://cestou.host.sk/13hra.htm>)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Trojný zápisník

Zápis myšlenky	Komentář	Názor kolegy	Moje reakce

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

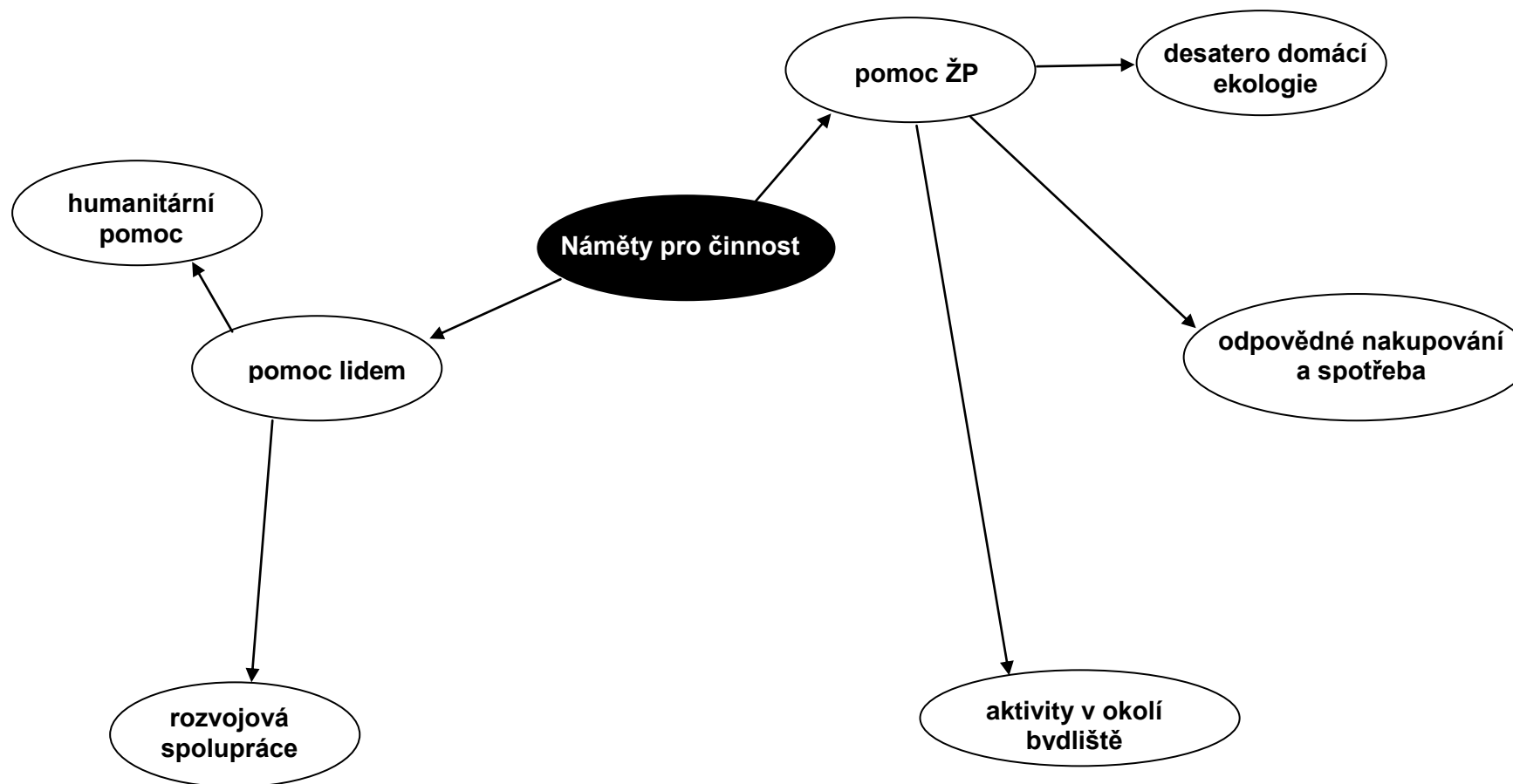
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzor pro zahájení práce – jak mohu já sám naplnit heslo „Mysli globálně, jednej lokálně.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Souhrn nápadů na konkrétní činnosti

- ***Dodržování pravidel odpovědného nakupování a odpovědné spotřeby***
 - nenakupovat zbytečné věci
 - dodržovat pravidla 3R
 - nepodléhat reklamám
 - bojkotovat neetické výrobky, při jejichž výrobě byla zneužívána dětská práce, nedodržována lidská či zvířecí práva nebo drancováno životní prostředí
 - dávat přednost výrobkům místního původu
 - dávat přednost výrobkům šetrným k životnímu prostředí, např. těm, které jsou nositeli značky ekologicky šetrný výrobek
 - chovat se šetrně ke svým věcem
 - nemít potřebu nahrazovat sloužící věci novými modely
 - podporovat výrobky Fair Trade

- ***Dodržování pravidel domácí ekologie při nakládání s energiemi, vodou, odpady atd.***
 - dávat přednost sprchování před koupáním ve vaně
 - používat spotřebiče s nízkou spotřebou
 - nepoužívat stand-by režimy
 - nepřetápět
 - snažit se snížit svoji ekostopu

- ***Péče o životní prostředí v okolí bydliště***
 - sázet stromy
 - účastnit se úklidových brigád typu Clean up the World nebo Uklidme řeku
 - zapojit se se školou do projektu Ekoškola nebo do podobného dlouhodobého projektu a aktivně se zapojit do aktivit tohoto projektu
 - aktivně se zapojit do projektu Recyklohraní

- ***Podpora humanitární pomoci a rozvojové spolupráce***
 - jednorázově podporovat nějakou organizaci pomocí MMS
 - pravidelně podporovat nějakou organizaci pomocí trvalého příkazu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- pořádat happeningy, kampaně a další akce nebo je podporovat, pomáhat při jejich přípravě či organizaci
 - podepisovat petice
 - stát se dobrovolníkem, který pomáhá vybrané organizaci
 - adoptovat dítě na dálku (spolu se svou třídou, oddílem, ...)
- **Informovat ostatní, pořádat besedy, připravovat nástěnky, prezentace, psát články do časopisů, vytvořit si na toto téma blog či webovou stránku, založit na facebooku skupinu, ...**

Zdroje informací:

odpovědné nakupování a spotřeba:

[http://www.cenia.cz/_C12572160037AA0F.nsf/\\$pid/CPRJ7F2MEHP5/\\$FILE/ON_we b.pdf](http://www.cenia.cz/_C12572160037AA0F.nsf/$pid/CPRJ7F2MEHP5/$FILE/ON_we b.pdf)

<http://www.hraozemi.cz/odpovedna-spotreba.html>

desatero domácí ekologie

http://www.veronica.cz/dokumenty/desatero_domaci_ekologie.pdf

100 námětů, jak se chovat šetrněji k životnímu prostředí – AJ

<http://seha.alriyadh.gov.sa/ph/contents.aspx?aid=3679>

50 námětů, jak pomoci planetě – AJ

<http://www.50waystohelp.com/>

náměty jak pomáhat planetě – AJ

<http://library.thinkquest.org/11353/gather/help.htm>

ekostopa, kalkulačka a návody, jak ji snížit

<http://www.hraozemi.cz/>

Člověk v tísní

<http://www.clovekvtisni.cz/>

Skutečný dárek

<http://www.skutecnydarek.cz/>

Skutečná pomoc

<http://www.skutecnapomoc.cz/>

Lékaři bez hranic

[http://www.lekari-bez-hranic.cz/ Lékaři bez hranic](http://www.lekari-bez-hranic.cz/)

Mysli globálně, jednej lokálně: Příloha E

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola v Africe

<http://www.skolavafrice.cz/jak-darovat> - projekt škola v Africe – jak pomoci

kampaň Svět v nákupním košíku

<http://www.svetnakupnimkosiku.cz/home> - Svět v nákupním košíku

Na Zemi – společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání

<http://www.fairtrade.cz/> - Na Zemi – společnost pro fair-trade a rozvojové vzdělávání

Česko proti chudobě

<http://www.ceskoprotichudobe.cz/>

Adra

<http://www.adra.cz/>

Nadace mezinárodní potřeby – Adopce na dálku

<http://www.incz.info/>

Arcidiecézní charita – Adopce na dálku

<http://praha.charita.cz/rozvojove-stredisko/adopce-na-dalku/>

Centrum narovinu – adopce na dálku

<http://www.centrumnarovinu.cz/>

ekoškola

<http://www.ekoskola.cz>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zelený život

Většina z nás si zvykla od života více brát než dávat. To logicky musí vést ke katastrofickým problémům.

Zkusme být jiní. Po vzoru Foglarova Modrého života plňme Život zelený.

Každý z nás si může během měsíce vyzkoušet svou vůli a své schopnosti posuzovat reálně své jednání a konání.

Zeleně si můžete vybarvit políčko, pokud jste se v tomto dni nedopustili průsvihu, **červeně** naopak, když jsme v tom dni danou problematiku nezvládli. Hlavně vždy zkuste přemýšlet o možných důsledcích vašeho chování a o jeho dopadech na životní prostředí.

Přemýšlejte např. o tomto:

Doprava – Nepodnikám jízdu autem zbytečně – nemůžu ji nahradit nějakým šetrnějším způsobem; je auto plně využito – nesedím v něm zbytečně sám?

Energie – Neplýtvám?

Voda – Neplýtvám?

Potraviny – Přemýšlím, odkud byly dovezeny? Nevyhazuji nějaké zbytečně?

Lidé – Nejsem zbytečně agresivní a zlý na lidi kolem sebe? Pomáhám?

Výrobky – Neoklopuji se zbytečně stále novými věcmi a nezbavuji se předčasně těch starých?

Odpady – Kolik jich vyprodukuji? Není jich zbytečně moc? Co s nimi dělám? Likviduji je nejlepším možným způsobem?

Je možno využít i rubriky Dominanta dne (takový mikrodeník) a Přírodovědná pozorování. Nezapomeňte určit i bodovou hodnotu vašeho dne. Před spaním se zkuste zamyslet nad dominantami vašeho dne. Každá událost, která na vás zapůsobila kladně, získává 1–3 body podle významu. Každá událost, která na vás zapůsobila záporně, získává naopak záporné body v rozsahu 1–3 body. Po sečtení všech záporných i kladných hodnot získáme hodnocení dne – zkuste se chovat tak, aby většina vašich dnů končila v kladné stupnici bodové škály.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Datum	Dominanta dne	Bodová hodnota dne	Doprava	Energie	Voda	Potravinářství	Lidé	Výrobky	Odpady	Přírodovědná pozorování
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										
13.										
14.										
15.										
16.										
17.										
18.										
19.										

